

Posolstvo Svätého Otca Františka
k 52. svetovému dňu pokoja
1. január 2019

Dobrá politika je v službe pokoja

1. „Pokoj tomuto domu“

Keď Ježiš posielal svojich učeníkov na misiu, povedal im: „*Keď vojdete do niektorého domu, najprv povedzte: ‚Pokoj tomuto domu!‘ Ak tam bude syn pokoja, váš pokoj na ňom spočívaj; ak nie, vráti sa k vám*“ (Lk 10, 5 – 6).

Ponuka pokoja je jadrom poslania Kristových učeníkov. A táto ponuka je adresovaná všetkým ľuďom, ktorí uprostred tragédií a násillia ľudských dejín dúfajú v pokoj.¹ „Dom“, o ktorom Ježiš hovorí, to je každá rodina, každé spoločenstvo, každá krajina, každý kontinent vo svojej jedinečnosti a vo svojich dejinách; a predovšetkým je to každá osoba, bez rozdielu a diskriminácie. A je to aj náš „spoločný dom“: planéta, ktorú nás Boh poslal obývať a o ktorú sa máme starostlivo starať.

Toto je tiež moje pranie na začiatku nového roku: „Pokoj tomuto domu!“

2. Výzva dobrej politiky

Pokoj sa podobá na nádej, o ktorej hovorí Charles Péguy;² je ako krehký kvet, ktorý sa usiluje rozkvitnúť uprostred skál násillia. Poznáme to: snaha získať moc za každú cenu vedie k zneužívaniu a nespravodlivosti. Politika je základným prostriedkom na budovanie občianskeho života a ľudských diel, no ak ju jej aktéri neprežívajú ako službu ľudskému spoločenstvu, môže sa stať nástrojom utlačania, marginalizácie a dokonca deštrukcie.

„*Kto chce byť prvý*“ – hovorí Ježiš – „*nech je posledný zo všetkých a služobník všetkých*“ (Mk 9, 35). Ako zdôraznil pápež sv. Pavol VI.: „Keď sa berie politika na všetkých jej rôznych úrovniach – miestnej, regionálnej, národnej i svetovej – skutočne vážne, potvrdzuje to povinnosť človeka, každého človeka, uznať konkrétnu realitu a hodnotu slobodnej voľby, ktorá mu je daná, aby sa spoločne s druhými usiloval uskutočniť dobro mesta, národa, ľudstva“.³

Politická funkcia a zodpovednosť predstavuje v skutočnosti trvalú výzvu pre všetkých tých, ktorí prijali mandát slúžiť vlastnej krajine, ochraňovať tých, čo v nej bývajú, a pracovať na vytvorení podmienok pre dôstojnú a spravodlivú budúcnosť. Ak sa politika uskutočňuje na báze

¹ Porov. Lk 2,14: „Sláva Bohu na výsostiach a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle.“

² Porov. *Le Porche du mystère de la deuxième vertu*, Paríž, 1986.

³ Apoštolský list *Octogesima adveniens* (14. máj 1971), 46.

rešpektovania života, slobody a dôstojnosti osôb, môže sa stať skutočne znamenitou formou lásky k blížnemu.

3. *Láska k blížnemu a ľudské cnosti: základ politiky slúžiacej ľudským právam a pokoju*

Pápež Benedikt XVI. pripomenul, že „každý kresťan je povolaný na takúto lásku v zhode so svojim povolaním a podľa možnosti pôsobenia v *pólis (meste)*. [...] Keď ho oživuje láska, angažovanosť za spoločné dobro má väčšiu hodnotu ako čisto sekulárne a politické úsilie. [...] Keď je činnosť človeka na zemi inšpirovaná a podporovaná láskou, prispieva k budovaniu toho univerzálneho Božieho mesta, ku ktorému smerujú dejiny ľudskej rodiny“.⁴ Je to program, v ktorom sa môžu nájsť všetci politici, nezávisle na ich kultúrnej alebo náboženskej príslušnosti, ktorí chcú spoločne pracovať pre dobro ľudskej rodiny a pritom praktizovať ľudské cnosti – spravodlivosť, rovnosť, vzájomný rešpekt, úprimnosť, čestnosť, vernosť – ktoré sú predpokladom dobrého politického konania.

V tejto súvislosti je vhodné si pripomenúť „blahoslavenstvá politika“ pochádzajúce od vietnamského kardinála François-Xaviera Nguyễna Vãn Thuậna, ktorý zomrel v roku 2002 a bol verným svedkom evanjelia:

Blahoslavený politik, ktorý svoju úlohu náležite pozná a plne si ju uvedomuje.

Blahoslavený politik, v osobe ktorého sa zrači dôveryhodnosť.

Blahoslavený politik, ktorý pracuje pre spoločné dobro a nie pre svoj vlastný záujem.

Blahoslavený politik, ktorý zostáva verne dôsledný.

Blahoslavený politik, ktorý buduje jednotu.

Blahoslavený politik, ktorý sa usiluje o uskutočnenie radikálnej zmeny.

Blahoslavený politik, ktorý vie počúvať.

Blahoslavený politik, ktorý nemá strach.⁵

Každé nové voľby, každé volebné obdobie, každý krok verejného života predstavuje príležitosť na návrat k zdrojom a odkazom, ktoré inšpirujú spravodlivosť a právo. Sme presvedčení o tom, že dobrá politika je v službe pokoja; rešpektuje a podporuje základné ľudské práva, ktoré sú zároveň vzájomnými povinnosťami, aby sa medzi súčasnými a budúcimi generáciami vytvorilo puto dôvery a vďačnosti.

4. *Neresti politiky*

Popri cnostiach, žiaľ, v politike nechýbajú ani neresti, spôsobené jednak osobnou neschopnosťou, jednak pokrivenosťou prostredia a inštitúcií. Všetkým je jasné, že neresti

⁴ Encyklika *Caritas in veritate* (29. jún 2009), 7.

⁵ Porov. Príhovor na podujatí *Civitas* v Padove spojenom s výstavou: „30 dní“, n. 5, 2002.

politického života oberajú o dôveryhodnosť systémy, v ktorých sa politika uskutočňuje, rovnako ako podrývajú autoritu, rozhodnutia a skutky osôb, ktoré sa jej venujú. Tieto neresti, ktoré oslabujú ideál pravej demokracie, sú hanbou verejného života a ohrozujú sociálny mier. Ide o korupciu – v rôznych formách sprenevery verejného majetku alebo manipulatívneho zaobchádzania s ľuďmi – o popieranie práva, pohrdanie spoločenskými pravidlami, nelegálne obohacovanie, odôvodňovanie moci silou alebo pod svojvoľnou zámienkou „štátneho záujmu“, o tendenciu upevňovania moci, xenofóbiu a rasizmus, nezáujem o životné prostredie, drancovanie prírodných zdrojov kvôli okamžitému zisku a pohrdanie tými, čo boli prinútení k vyst'ahovalectvu.

5. Dobrá politika podporuje účasť mladých a dôveru v druhých

Keď je vykonávanie politickej moci zamerané výlučne na ochranu záujmov niekoľkých privilegovaných jednotlivcov, budúcnosť je kompromitovaná a mladí ľudia môžu byť v pokušení prepadnúť nedôvere, lebo sú odsúdení zostať na okraji spoločnosti, bez možnosti spoluutvárať budúcnosť. Ak však politika nájde konkrétne vyjadrenie v podpore mladých talentov a povolání, ktoré chcú realizovať, vo svedomí i na tvárach sa rozhostí pokoj. Vzniká istá dynamická dôvera v zmysle: „ja ti dôverujem a spolu s tebou verím“ v možnosť pracovať spoločne pre spoločné dobro. Politika slúži pokoju, ak sa prejavuje v tom, že uznáva charizmy a schopnosti každej osoby. „Čo je krajšie ako podaná ruka? Boh chcel, aby slúžila na dávanie a prijímanie. Boh nechcel, aby zabíjala (porov. Gn 4, 1), alebo aby spôsobovala utrpenie, ale aby sa starala a pomáhala žiť. Popri srdci a rozume sa môže aj ruka stať nástrojom dialógu“.⁶

Každý môže prispieť k budovaniu spoločného domu vlastným kameňom. Autentický politický život, ktorý sa zakladá na práve a čestnom dialógu medzi subjektmi, zakaždým znovu povstáva z presvedčenia, že každá žena, každý muž a každá generácia v sebe skrýva prísľub novej vzťahovej, intelektuálnej, kultúrnej a duchovnej energie. Nikdy nie je jednoduché prežívať takúto dôveru, pretože ľudské vzťahy sú veľmi zložitú. Zvlášť v týchto časoch, keď žijeme v atmosfére nedôvery, zakorenenej v strachu z iných alebo cudzincov, v úzkosti zo straty vlastných výhod. To sa, žiaľ, prejavuje aj na úrovni politiky v postojoch uzavretosti alebo nacionalizmu, spochybňujúcich bratstvo, ktoré náš globalizovaný svet tak veľmi potrebuje. Dnes viac ako inokedy potrebujú naše spoločnosti „tvorcov pokoja“, ktorí sa môžu stať skutočnými poslami a svedkami Boha Otca, ktorý chce dobro a šťastie ľudskej rodiny.

6. Nie vojne a stratégii strachu

Keď si sto rokov po skončení prvej svetovej vojny pripomíname mladých ľudí padnutých počas týchto bojov a útrapy civilného obyvateľstva, chápeme dnes lepšie ako včera strašné

⁶ BENEDIKT XVI.: *Príhovor k predstaviteľom Beninu*, Cotonou, 19. november 2011.

poučenie z bratovražedných vojen: že totiž pokoj nemožno nikdy redukovať len na rovnováhu síl a strachu. Držať niekoho v ohrození značí ponížiť ho do postavenia objektu a popierať jeho dôstojnosť. Preto znovu tvrdíme, že stupňovanie zastrasovania, ako aj nekontrolované šírenie zbraní, protirečí morálke a hľadaniu skutočného súladu. Teror páchaný na tých najzraniteľnejších prispieva k odchodu celých populácií do exilu, kde hľadajú krajinu pokoja. Také politické reči, ktoré obviňujú migrantov zo všetkých ziel a zbavujú chudobných nádeje, sú neprijateľné. Namiesto toho treba zdôrazňovať, že pokoj sa zakladá na rešpektovaní každej osoby, bez ohľadu na jej minulosť, na rešpektovaní zákonov a spoločného dobra, a tiež na rešpektovaní nám zvereného stvorenia a morálneho bohatstva zdedeného po minulých generáciách.

Zvlášť pritom myslíme aj na deti, ktoré žijú v súčasných konfliktných oblastiach a na všetkých, ktorí sa zasadujú za ochranu ich životov a ich práv. Jedno zo šiestich detí je vo svete postihnuté násilím a následkami vojny, ak nie priamo samo postavené do roly vojaka či rukojemníka ozbrojených skupín.

7. Veľký projekt pokoja

V týchto dňoch slávime sedemdesiate výročie Všeobecnej deklarácie ľudských práv, prijatej po druhej svetovej vojne. V tejto súvislosti si pripomíname konštatovanie pápeža sv. Jána XXIII.: „Keď sa však v ľudských bytostiach prebudí vedomie o ich právach, musí sa u nich prebudiť aj uvedomenie si tomu zodpovedajúcich povinností. Vlastnenie práv zahŕňa rovnako povinnosť vymáhať svoje práva ako prejav svojej dôstojnosti; a tiež uznávať tieto práva a rešpektovať ich u všetkých ľudských bytostí“.⁷

Pokoj je totiž ovocím veľkého politického projektu, ktorý sa zakladá na vzájomnej zodpovednosti a závislosti ľudských bytostí. Ale je to tiež výzva, ktorú treba deň čo deň prijímať. Pokoj značí obrátenie srdca a duše a je ľahké rozpoznať tri nerozlučné aspekty tohto vnútorného a spoločného pokoja:

- pokoj so sebou samým: odmietnutie neústupčivosti, zlosti a netrzeplivosti a – ako radil sv. František Saleský – prejavíť „voči sebe samým trochu vládnosti“, aby sme mohli ponúknuť „trochu vládnosti druhým“;
- pokoj s druhým: s rodinným príslušníkom, priateľom, cudzincom, chudobným, trpiacim...; odvaha stretnúť sa s ním a vypočúť posolstvo, ktoré prináša;
- pokoj so stvorením: znovu odhaliť veľkosť Božieho daru a časť zodpovednosti, ktorá čaká na každého z nás, ako obyvateľa sveta, občana a tvorcu budúcnosti.

⁷ Encyklika *Pacem in terris* (11. apríla 1963), 24.

Politika pokoja, ktorá dobre pozná ľudskú krehkosť a ráta s ňou, môže vždy čerpať z ducha Máriinho *Magnifikat*, ktoré Matka Krista Spasiteľa a Kráľovná pokoja spieva v mene všetkých ľudí: „... a jeho milosrdenstvo z pokolenia na pokolenie s tými, čo sa ho boja. Ukázal silu svojho ramena, rozptýlil tých, čo v srdci pyšne zmyšľajú. Mocnárov zosadil z trónov a povýšil ponížených. [...] lebo pamätá na svoje milosrdenstvo, ako sľúbil našim otcom, Abrahámovi a jeho potomstvu naveky“ (Lk 1, 50 – 55).

Vo Vatikáne 8. decembra 2018

František

Z talianskeho originálu *Messaggio del Santo Padre Francesco per la Celebrazione della LII Giornata Mondiale della Pace* preložila Mária Spišiaková